

KOMUNIKAT PRASOWY nr 125/24

Luksemburg, 12 sierpnia 2024 r.

Sąd UE uzyskał właściwość do rozpoznawania pytań prejudycjalnych w sześciu konkretnych dziedzinach

Wprowadzenie w życie tego częściowego przekazania przez Trybunał Sprawiedliwości Sądowi właściwości do orzekania w trybie prejudycjalnym wpisuje się w reformę ram sądowych Unii Europejskiej i dotyczyć będzie pytań prejudycjalnych przedstawionych od 1 października 2024 r.

Obszerna zmiana statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, opublikowana dzisiaj w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej¹, wejdzie w życie 1 września 2024 r. Zmiana ta przewiduje w szczególności częściowe przekazanie Sądowi przez Trybunał Sprawiedliwości, ze skutkiem od 1 października 2024 r., właściwości do orzekania w trybie prejudycjalnym. Owo przekazanie obejmuje sześć konkretnych dziedzin: wspólny system podatku VAT, podatek akcyzowy, kodeks celny, klasyfikacja taryfowa towarów w Nomenklaturze scalonej, odszkodowanie i pomoc dla pasażerów w przypadku opóźnienia lub odwołania usług transportowych lub odmowy przyjęcia pasażerów na pokład oraz system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Zmiana statutu dotyczy ponadto rozszerzenia, od 1 września 2024 r., mechanizmu rozstrzygania o przyjęciu odwołania do rozpoznania.

Celem tej reformy jest zmniejszenie obciążenia Trybunału Sprawiedliwości pracą w sprawach prejudycjalnych, a także umożliwienie mu dalszego wywiązywania się – w rozsądnych terminach – z jego zadań polegających na zapewnieniu poszanowania prawa w ramach stosowania i interpretacji traktatów. W 2001 r. autorzy traktatu z Nicei przewidzieli możliwość włączenia Sądu w proces rozpoznawania niektórych wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, niemniej statut nie został wcześniej dostosowany w tym względzie. W ciągu ostatnich pięciu lat stwierdzono strukturalny i istotny wzrost liczby spraw przed Trybunałem Sprawiedliwości². Ewolucja ta charakteryzuje się zwiększeniem liczby spraw o złożonym i wrażliwym charakterze, dotyczących w szczególności kwestii konstytucyjnych lub związanych z prawami podstawowymi. Reforma pozwoli Trybunałowi Sprawiedliwości skoncentrować się na ochronie i wzmacnianiu jedności i spójności prawa Unii. Sąd natomiast jest w stanie przyjąć dodatkowe obciążenie pracą i rozpoznawać przekazane mu pytania prejudycjalne w sposób zapewniający sądom krajowym i samym zainteresowanym te same gwarancje, co gwarancje stosowane przez Trybunał Sprawiedliwości.

Reforma obejmuje zasadniczo trzy aspekty, których główne założenia zostały przedstawione poniżej.

Częściowe przekazanie Sądowi właściwości do orzekania w trybie prejudycjalnym

Pierwszy aspekt reformy dotyczy **przekazania przez Trybunał Sprawiedliwości właściwości do orzekania w trybie prejudycjalnym Sądowi**, w którego skład wchodzi po dwóch sędziów z każdego państwa członkowskiego. Ze względów związanych z pewnością prawa, przekazanie **obejmuje jedynie sześć dziedzin**, które są jasno wyodrębnione, i które można w wystarczającym stopniu oddzielić od innych dziedzin, a także w których istnieje obszerne orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości. Sąd będzie zatem właściwy do rozpoznawania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które należą wyłącznie do jednej lub kilku z następujących konkretnych dziedzin:

1. wspólny system podatku od wartości dodanej;
2. podatek akcyzowy;
3. kodeks celny;
4. klasyfikacja taryfowa towarów w Nomenklaturze scalonej;
5. odszkodowanie i pomoc dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład lub opóźnienia lub odwołania usług transportowych;
6. system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

W dziedzinach tych rzadko podnoszone są kwestie wymagające rozstrzygnięć, które mogłyby mieć wpływ na jedność lub spójność prawa Unii. We wspomnianych dziedzinach istnieje już bogate orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, co powinno pozwolić Sądowi oprzeć się na uprzednio wydanych wyrokach. Pytania z tych dziedzin stanowią ok. 20% odesłań prejudycjalnych kierowanych do Trybunału, co przekłada się na liczbę spraw dostatecznie istotną, aby rzeczywiście go odciążać. W konsekwencji Trybunał będzie w stanie mocniej skoncentrować się na jego zadaniach jako konstytucyjnego i najwyższego sądu Unii.

Trybunał zachowa właściwość do orzekania w przedmiocie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które – choć powiązane z konkretnymi dziedzinami wymienionymi powyżej – dotyczą także innych dziedzin. Trybunał zachowa także właściwość do orzekania w przedmiocie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które – choć należą do jednej lub kilku konkretnych dziedzin – podnoszą niezależne kwestie dotyczące wykładni: 1) prawa pierwotnego, w tym Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, 2) międzynarodowego prawa publicznego lub 3) zasad ogólnych prawa Unii. Ponadto także Sąd będzie mógł przekazać Trybunałowi Sprawiedliwości sprawę, która choć należy do jego właściwości, wymaga orzeczenia co do zasad, mogących mieć wpływ na jedność lub spójność prawa Unii.

Ze względów związanych z pewnością prawa i czasem trwania postępowania **wszystkie wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym muszą zostać złożone do Trybunału Sprawiedliwości**, który ustala – zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi w jego regulaminie postępowania – czy dany wniosek należy wyłącznie do jednej lub kilku konkretnych dziedzin wymienionych w statucie, a co za tym idzie, czy należy go przekazać Sądowi. W celu zapewnienia pewności prawa i przejrzystości Trybunał Sprawiedliwości lub Sąd przedstawią krótko w orzeczeniu prejudycjalnym powody uzasadniające właściwość, stosownie do przypadku, jednego z nich do rozpoznania pytania prejudycjalnego.

Zmiany dotyczące wszystkich spraw prejudycjalnych

Drugi aspekt reformy obejmuje dwie przewidziane przez rozporządzenie zmieniające statut zmiany, które będą miały zastosowanie do ogółu wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, bez względu na daną dziedzinę i niezależnie od ich ewentualnego przekazania Sądowi.

W pierwszej kolejności, wszystkie wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym będą odąd notyfikowane – jak ma to już miejsce w odniesieniu do ogółu państw członkowskich i Komisji – Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Bankowi Centralnemu, tak aby mogły one ustalić, czy mają szczególny interes w podniesionych kwestiach, i czy chcą skorzystać z prawa do złożenia uwag na piśmie lub innych pism procesowych.

W drugiej kolejności, aby wzmocnić **przejrzystość i otwartość** postępowania prejudycjalnego, a także umożliwić lepsze zrozumienie orzeczeń ogłaszanych przez Trybunał i przez Sąd, przewidziano, że we wszystkich sprawach prejudycjalnych pisma procesowe lub uwagi na piśmie składane przez podmiot określony w art. 23 statutu **będą publikowane na stronie internetowej Trybunału Sprawiedliwości** w rozsądnym terminie **po zakończeniu sprawy**, chyba że podmiot ten sprzeciwia się publikacji własnych pism.

Rozszerzenie mechanizmu rozstrzygania o przyjęciu odwołania do rozpoznania

Trzeci aspekt reformy ma na celu zachowanie skuteczności postępowań odwoławczych od orzeczeń Sądu w świetle znaczącej liczby odwołań wnoszonych do Trybunału Sprawiedliwości. Aby umożliwić Trybunałowi Sprawiedliwości skoncentrowanie się na odwołaniach, które dotyczą istotnych kwestii prawnych, **mechanizm rozstrzygania o przyjęciu odwołania do rozpoznania³ zostaje rozszerzony na inne orzeczenia wydane przez Sąd.**

Mechanizm rozstrzygania o przyjęciu przez Trybunał Sprawiedliwości odwołania do rozpoznania dotyczy odwołań w sprawach, które zostały już dwukrotnie zbadane, najpierw przez niezależną izbę odwoławczą organu lub jednostki organizacyjnej Unii, a następnie przez Sąd. Obecnie mechanizm ten znajduje zastosowanie do decyzji wydanych przez cztery izby odwoławcze, a następnie zaskarżonych do Sądu, które zostały wymienione w art. 58a statutu (zob. pkt 1–4 poniżej). Zmiana statutu, która wejdzie w życie 1 września 2024 r., przewiduje dodanie sześciu nowych niezależnych izb odwoławczych do obecnych czterech, co ustala ich liczbę na 10. Chodzi o izby odwoławcze:

1. Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) (Alicante, Hiszpania);
2. Wspólnotowego Urzędu Ochrony Odmian Roślin (CPVO) (Angers, Francja);
3. Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA) (Helsinki, Finlandia);
4. Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA) (Kolonja, Niemcy), do których zostały dodane izby odwoławcze:
5. Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) (Lublana, Słowenia);
6. Jednolitej Rady ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (SRB) (Bruksela, Belgia);
7. Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EUNB) (Paryż, Francja);
8. Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) (Paryż, Francja);
9. Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) (Frankfurt nad Menem, Niemcy);
10. Agencji Kolejowej Unii Europejskiej (ERA) (Valenciennes, Francja).

Poza tym mechanizm rozstrzygania o przyjęciu odwołania do rozpoznania znajdzie zastosowanie także do odwołań wniesionych od orzeczeń Sądu dotyczących decyzji niezależnej izby odwoławczej, utworzonej po dniu 1 maja 2019 r. w jakiegokolwiek innej jednostce organizacyjnej Unii, do której to izby odwoławczej należy się zwrócić, zanim skarga zostanie wniesiona do Sądu.

Wreszcie, mechanizm ten został rozszerzony również na spory dotyczące wykonania umów zawierających klauzulę arbitrażową. Tego typu spory najczęściej wymagają od Sądu jedynie zastosowania do istoty sporu prawa krajowego, do którego odsyła klauzula arbitrażowa.

Rozszerzenie zakresu stosowania mechanizmu rozstrzygania o przyjęciu odwołania do rozpoznania będzie stosowane od 1 września 2024 r.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Pozostańmy w kontakcie!

¹ [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE, Euratom\) 2024/2019](#) z dnia 11 kwietnia 2024 r. zmieniające Protokół nr 3 w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

² Zob. komunikat prasowy nr [59/24](#).

³ W przedmiocie wprowadzenia w 2019 r. mechanizmu rozstrzygania o przyjęciu odwołań do rozpoznania zob. komunikat prasowy nr [53/19](#).